

Čez najvišji steber Stene

Sto let Nemške smeri

✂ Boris Strmšek ✂ Vladimir Habjan

Stena. Le kdo od alpinistov si ne želi srečanja z edino steno pri nas, ki se lahko piše z veliko začetnico. Še posebej v letih, ko si še brusimo svoje mlečne alpinistične zobe, je

Prestop z Luske

✂ Boris Strmšek

Stena pogosto plod naših želja, sanj, pogovorov ... Hodimo jo ogledovat, da bi se nekega dne tresočih kolen odpravili vanjo. Severna triglavska stena je bila nekoč eden od večjih problemov Alp, na začetku prejšnjega stoletja je bilo kar nekaj alpinističnih oči usmerjenih vanjo. Leta 1890 jo je trentarski lovec Berginc preplezal na področju današnje Slovenske smeri (morda še nekoliko bolj vzhodno), to pa je bilo do leta 1906 tudi vse, kar se je dogajalo v Steni z vidika alpinizma. Je pa bilo v tistih časih vseeno težko določiti mejo med alpinizmom in običajnim gorništvom, saj je bil skoraj vsak korak v gorski svet odkrivanje nečesa novega.

Alpinisti iz nemško govorečih področij so bili v tistih časih vodilni v osvajanju sten in vrhov v Alpah. 3. in 4. julija 1906¹ so preplezali triglavsko steno čez tako imenovani Nemški steber trije alpinisti iz Graza – dr. Franz König, Hans Reinl in Karl Domenigg. To je bila prva prava smer čez Steno, sedaj imenovana kot Dolga nemška smer, mesec kasneje pa sta Franz Zimmer in Gustav Jahn preplezala skrajšano varianto, ki jo poznamo kot Kratko nemško. Ti vzponi so seveda prizadeli slovenske alpiniste, saj je bilo takrat veliko govora o tem, da slovenske gore ostanejo slovenske, vendar pa naši alpinisti še niso bili sposobni takšnih velikih dejanj. A minevala so leta, naši alpinisti so nabirali izkušnje, plezali vedno težje smeri in počasi stopili ob bok tujcem. Leta pozneje so nastale v Steni nove smeri, slovenski alpinisti pa so kmalu prevzeli v steni vodilno vlogo. Najmlajše generacije alpinistov se s tem ne ukvarjajo. Sedaj je najpomembnejše plezati, pa naj je to v domačih ali tujih stenah, meje izginjajo tako v glavah kot v realnosti, znamenite smeri pa ostajajo in še vedno jih ljubitelji ple-

¹ Glej opombo v prispevku o 100-letnici Dolge nemške na str. 69.

Grad z Nemškega Turnca

zanja izbirajo za svoje cilje. Med njimi je tudi Nemška smer v Steni, ki obenem postaja priljubljena vodniška tura. In letos mineva 100 let od njenega nastanka.

Čez stolpe spodnjega dela Nemškega stebra

Sredi nekega dopoldneva pred skoraj sedmimi leti me koraki nosijo vse bližje steni, ki je zgoraj zavita v meglo. Konec julija je in zdi se mi, da je končno čas, da spoznam tudi Nemško smer. Preplezal sem vrsto drugih smeri v Steni, nekatere precej težje tudi večkrat, do Nemške pa še nisem prišel. Ob mojih alpinističnih začetkih me nihče od starejših alpinistov ni spoznal z njo, večina se je bolj izogibala takšnih sten, nato so bile v ospredju druge smeri. Kunaver-Drašler, Čopov steber, Helba, Skalaška-Gorenjska, Prusik-Szalay ... Tako sem jo hranil za kakšnega perspektivnega začetnika, toda po dolgih letih alpinizma še vedno nisem našel soplezalca ali časa za znamenito smer. Takrat sem se odločil, da bom odšel v Steno kar sam. Sicer je bil moj prvi namen, da

spodaj preplezam Bavarsko, vendar me je nato čemeran dan prepričal, naj raje vstopim že v spodnjem delu v originalno Nemško smer. Čez začetni skok, kjer vstopi tudi Slovenska, sem hitro na polici, nato pa krenem desno do Wagnerjeve grape. Smer poteka ves čas po stebru desno od grape. Grapo so poimenovali po mladem dunajskem alpinistu Karlu Wagnerju, ki se je tukaj ponesrečil leta 1908, ko je sam poizkušal preplezati Steno. Že zelo zgodnje opozorilo alpinistom, da tukaj ni šale.

Spodnji del smeri poteka čez steber, ki je sestavljen iz več stolpov oziroma posameznih odsekov, ločenih z večjimi policami in gredinami. Kje plezati, je seveda stvar občutka, oči in izkušenj. Izkušeni bodo po sledovih na skali zlahka našli pravi potek smeri, sicer pa se lahko hitro izgubimo v labirintih Stene. Težavnost spodnjega dela se giblje okoli tretje stopnje. Po nekaj manjših stolpih priplezam do nekoliko večjega. Gledam skico in steno pred menoj. Ne morem se prav odločiti, kam bi šel, sicer pa je možnosti več. Čeprav se odločim, da bom plezal desno, mimo stolpa, me nato skala odpelje levo navzgor. Pod vrhom stolpa

naletim celo na kline, nato pa moram splezati na drugi strani spet navzdol. Neroden kamin, skala pa seveda ni najboljša. Po nekaj obiskih smeri sedaj vem, da je vseeno tukaj bolje plezati po desni strani stolpa, kjer poteka plezanje po lepem kotu s solidno skalo. In ko sem mimo, se lahko ozrem čez ramo navzdol na še en znamenit stolp – Grad. Megla ob mojem prvem vzponu čez Nemško je naredila pogled na Grad zelo nenavaden in skrivnosten. Temna senca, ovita v plašč nežnih meglic. Pogosto so zakrile tudi pogled navzgor proti zgornjemu delu stene, ki je orientacijsko in težavnostno zahtevnejši.

Za velikim stolpom je treba čez ozek grebenček do odprte stene in nato naravnost navzgor. Nekaj zajed, kamin in kmalu sem v grapi, ki vodi desno. Tukaj se konča spodnji del smeri. Pred grapo je na vrhu stolpa, ki se imenuje Nemški turnc, vpisna knjiga. Vsaj nekoč je bila, za zdaj pa ne vem zatrdno, saj je še nikoli nisem videl ali celo iskal. Pravzaprav

se nisem spomnil nanjo in se tako tudi vpisal nisem. Sredi stene se pač ukvarjamo s povsem drugimi stvarmi, kot je iskanje vpisne knjige. Zato se zapodim navzgor po grapi, ki pripelje do polic sredi stene, kjer je še ena znana smer – Zlatorogove steze. Nemška smer preči steno v vertikali, Zlatorogove steze pa v horizontali. Na širokih gruščnatih policah je čas za počitek in večina navez si tam privošči malico. Tukaj je tudi čas za odločitev o nadaljevanju vzpona. Možnosti je kar veliko, v bistvu pa gre za čas. Če smo pozni, bomo izbrali krajši dostop do roba stene, tako imenovani izstop Zimmer-Jahn, ki nas bo odpeljal proti levi, sicer pa je treba desno okoli raza Nemškega stebra, ki se vzpenja nad nami desno od Male Črne stene. Lahko nadaljujemo tudi po policah daleč proti levi in izstopimo po varianti Slovenske smeri čez Frelihovo prečnico ali pa poiščemo kakšno drugo možnost. Raziskovalni duh in nekaj opreme nam lahko odkrije marsikatero skrivnost ali skriti kotiček stene.

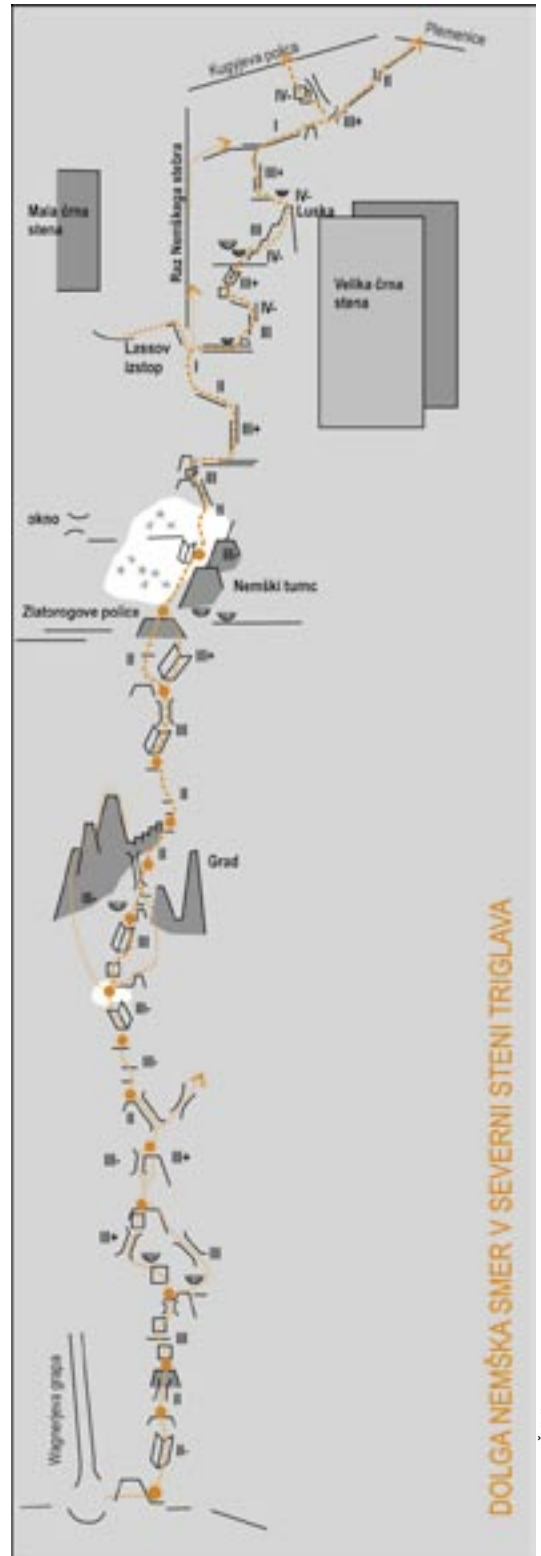
Zgornji del stebra

Srečanje pod Lusko

Originalna smer in Zimmer-Jahnov izstop gresta s polic še nekaj časa skupaj levo od grape, v kateri bomo videli nekakšno veliko votlino oziroma okno, ko pridemo bliže. Pod oknom se varianti razcepita, jaz pa poiščem prehode v grapo in nato desno do raza ter na drugo stran. V nadaljevanju me vodi predvsem občutek, saj se spusti megla in mi zakrije pogled na nadaljevanje smeri. Iščem sledove na skali in večkrat berem Miheličev opis ter poskušam razvozlati skico. Zdi se mi, da zgoraj slišim glasove. Verjetno še nekdo išče Nemško smer. Najprej me vodijo prehodi desno od raza, na polici ob stolpiču pa grem po polici proti desni, kjer kmalu naletim na razčlemba, ki vodi naravnost navzgor. Po kakšnem raztežaju me poševna polica spet odpelje proti razu. Tukaj gre iz stene še ena varianta, tako imenovani Lassov izstop, ki vodi čez gruščnate police daleč proti levi pod Malo Črno steno. Naravnost po razu prav tako vodi varianta, ki pa je nekoliko težja, tam okoli pete stopnje, kar dokazuje tudi vrsta klinov, a to možnost sem spoznal precej kasneje. Ob mojem prvem vzponu po Nemški tukaj zgoraj srečam dva plezalca. Pravzaprav enega, drugi se trudi nekje nad njim, kjer izgleda kar težko. Pozdravimo se, na vprašanje, kako bom pa jaz to splezal, pa jima pokažem polico v desno, kjer poteka original. In res, po okoli 25 metrih vodijo navzgor spet razčlemba, nad njimi pa je treba še enkrat nekoliko nazaj proti levi. Tam zakličem plezalcema spodaj, kam je treba. Prvi je tako že skoraj čez zahtevno varianto, zato nekoliko počakam. Povesta, da sta pred njima še dva plezalca in me prosita, če jima sporočim, da počakata, ker sem pač hitrejši. Od tukaj vodi nato desno navzgor zajeda, ki nas pripelje za Lusko. V tem delu se že spogledujemo s težavami okoli četrte stopnje. Za Lusko se nato pozdravim še z drugo navezo. V megli so imeli nekaj orientacijskih težav, zato združimo moči in skupaj plezamo proti robu. Za Lusko po žlebu, nato pa desno na njen raz in smo na vrhu. Tam je treba prestopiti nazaj na steno in splezati levo čez nekoliko manj razčlenjeno skalo proti levi. Še kakšnih 30 m navzgor po razčlenjeni zajedi in spet smo v lažjem svetu.

Proti desni vodijo nekakšne gruščnate police in žlebovi. Pripeljejo nas lahko vse do Plemenic,

DOLGA NEMŠKA SMER V SEVERNI STENI TRIGLAVA

Risala: Barbara Žižic

vendar pa je najbolje izstopiti čez zadnjo gladko oviro pod robom stene. Čez plošče levo od značilnega kota in nato po zajedi, ki nas pripelje na Kugyjevo polico. Polica povezuje Plemenice in Triglavski ledenik oziroma melišča pod vršno kupolo našega očaka. Najboljši zaključek ture je vzpon po severnem grebenu do vrha Triglava, kjer pa nas ne čaka prav prijetna skala. S Plemenic lahko sestopimo po Bambergovi poti v Vrata. Na drugi strani lahko krenemo naravnost do Kredarice ali pa v jugovzhodni smeri čez »ledenik« do markirane poti, ki nas vodi v Vrata, izberemo lahko možnost čez Prag ali nekoliko manj ugodno Tominškovo. Zaključek ali nadaljevanje ture je odvisen predvsem od časa, utrujenosti in seveda želja. Naša naključno zbrana skupinica se je zaradi megle in pozne ure odločila za sestop čez Prag. Pet nas je nato z dvema svetilkama tipalo navzdol proti dolini, za nami pa je ostala ena najdaljših smeri v Steni. In prav gotovo smer, s katero se je treba srečati še večkrat.

Tik pod Lusko

Dostop: Od Aljaževega doma v Vratih po markirani poti, nato pa čez prvi strmi del poti čez Prag, ki je zavarovan s klini. Kmalu po dobro vidni stezici, ki se odcepi v desno in po njej do vstopa v Slovensko in Nemško smer. Od planinskega doma do vstopa je uro in pol.

Sestop: Kakor je že omenjeno v opisu smeri imamo možnosti za sestop po Bambergovi poti (do Aljaževega doma 2 uri in pol) ali pa bolj ugodno čez Prag (2 uri).

Potrebna oprema: Za plezanje po Nemški smeri bo primerna tudi krajša vrv (npr. 40 m), za vzpon pa bo dovolj 5-6 kompletov, nekaj zatičev, 2-3 metulji in 4-5 različnih klinov. Če ste nagnjeni k raziskovalnim podvigom, pa raje vzemite še nekaj rezerve.

Literatura:

Mihelič, Zaman: Slovenske stene (Didakta, 2003).

Kajzelj, Drofjenik: Naš alpinizem (TK Skala, 1932 oziroma DZS, 1982).

Planinska karta Triglav 1 : 25 000 ◉

